

MEDIARECHT

AAK20137166

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

In het regeerakkoord 'Bruggen slaan', dat de Tweede Kamerfracties van VVD en PvdA op 29 oktober 2012 met elkaar sloten, staat onder meer een paragraaf over het mediabeleid. De inleiding begint vroom met de zin: 'Centraal in het mediabeleid staat het waarborgen van een onafhankelijk, gevarieerd en hoogwaardig aanbod, toegankelijk voor alle lagen van de bevolking'. Meteen daarna blijkt echter dat het nieuwe kabinet Rutte II fors zal bezuinigen op de publieke omroep. Deze krijgt een 'extra taakstelling', zoals dat in Haags jargon omfloerst heet. Tevens kondigt het regeerakkoord enkele wetsvoorstellen aan. De koppeling tussen ledenaantallen en budgetten van omroepverenigingen zal worden losgelaten en vervangen door een tweedeling tussen omroepen met een A- en een B-licentie. Regionale omroepen zullen niet langer door de provincie worden bekostigd, maar door het Rijk. Zij zullen moeten samenwerken met de landelijke publieke omroep (*Kamerstukken II*, 2012/13, 33410, nr. 15, p. 20).

Welke voorstellen van wet te verwachten zijn is nader uitgelegd in een brief van de nieuwe staatssecretaris van OCW, de heer Dekker, aan de Tweede Kamer van 6 december 2012. De brief beschrijft drie stappen. In de eerste plaats ligt op het ministerie een conceptwetsvoorstel gereed om bezuinigingen te realiseren die het vorige kabinet Rutte I al had aangekondigd. Dit 'wetsvoorstel modernisering stelsel landelijke publieke omroep' wil in dat verband het fuseren van publieke omroepverenigingen bevorderen. Een tweede wetsvoorstel zal de financiering van de regionale omroepen regelen. Hun bekostiging wordt vanaf 1 januari 2014 overgeheveld vanuit het Provinciefonds naar de landelijke mediabegroting. Omvangrijker is een derde wetsvoorstel, dat de inrichting van de publieke omroep na 2016 moet gaan regelen. Rond dit thema zal eerst een verkenning plaatsvinden, voordat het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer wordt ingediend (*Kamerstukken II*, 2012/13, 33400 VIII, nr. 29).

Over bovenstaande brief heeft de vaste Kamercommissie voor OCW op 10 december 2012 overleg gevoerd met staatssecretaris Dekker. Daarbij werden veertien moties ingediend, die op 20 december 2012 in stemming zijn gebracht. Aangenomen is onder meer een motie-Heerma c.s., over het afnemende draagvlak van de Raad voor de Journalistiek bij de media zelf. De motie verzoekt de regering in overleg te gaan met de sector om het zelfregulerend vermogen van de journalistiek te versterken en de Kamer over de uitkomst te informeren. De staatssecretaris heeft toegezegd dit in de tweede helft van 2013 te zullen doen (*Kamerstukken II*, 2012/13, 33400 VIII, nr. 93 en 109 en *Handelingen II* 20 december 2012).

Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties schreef op 7 december 2012 een brief aan de Tweede Kamer over de gevolgen die de regering verbindt aan het recente arrest van het EHRM in de zaak *Telegraaf e.a. vs. Nederland* (zie hierna onder rechtspraak). Hij kondigde een wetsvoorstel aan tot wijziging van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002. In de toekomst zal de rechtbank Den Haag toestemming moeten geven voor de inzet van bijzondere bevoegdheden van de AIVD jegens journalisten, als de inzet gericht is op het achterhalen van journalistieke bronnen. Een ouder conceptwetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met het recht op bronbescherming zal worden aangepast en voor nader advies aan de Raad van State voorgelegd (*Kamerstukken II*, 2012/13, 30977, nr. 49).

Rechtspraak

Voor de derde keer is Nederland door het EHRM veroordeeld wegens schending van het recht op journalistieke bronbescherming. Dit recht ligt besloten in artikel 10 EVRM. De veroordeling volgde op een klacht van Telegraaf e.a. tegen het feit dat de Nederlandse staat, zowel via bijzondere bevoegdheden van de AIVD als via een strafvorderlijke inbeslagneming, had geprobeerd te achterhalen wie geheime documenten aan De Telegraaf zou hebben 'gelekt'. Wat betreft het af luisteren en observeren van de journalisten is het EHRM unaniem van oordeel dat de artikelen 8 en 10 EVRM zijn geschonden. Belangrijk is dat optreden van de AIVD niet vooraf was getoetst door een rechter of andere onafhankelijke instantie. Met betrekking tot de inbeslagneming van documenten om eventuele vingerafdrukken te vinden concludeert een meerderheid tot schending van artikel 10 EVRM. Twee rechters, waaronder de vertrekkende Nederlandse rechter Myjer, zijn van oordeel dat de beperking gerechtvaardigd was op grond van artikel 10, tweede lid. Het arrest ligt in het verlengde van twee eerdere arresten tegen Nederland in de zaken *Voskuil* d.d. 21 november 2007 (*Katern* 106, p. 5560) en *Sanoma* d.d. 14 september 2010 (*KwartaalSignaal* 117, p. 6563). (EHRM 22 november 2012, *Telegraaf e.a. vs. Nederland*, appl. 39315/06).

Op 24 oktober 2012 deed de rechtbank Amsterdam uitspraak in een civiele procedure over het heimelijk opnemen van een telefoongesprek. De omroepvereniging Powned had in haar televisieprogramma Pownews een bestuurslid van Buma/Stemra van corruptie beschuldigd. De beschuldiging was onder meer gebaseerd op een telefoongesprek, waarvan een deel in de uitzending ten gehore was gebracht. Na een afweging van de vrijheid van meningsuiting en het recht op respect voor het privéleven komt de rechtbank tot de conclusie dat Powned niet onrechtmatig heeft gehandeld. Het heimelijk opnemen acht de rechtbank niet onaanvaardbaar, omdat tegen het bestuurslid een concrete verdenking bestond en niet gesteld of gebleken is dat Powned de misstand op een andere

wijze had kunnen blootleggen. Opmerkelijk is dat de Raad voor de Journalistiek op 16 juli 2012 had geoordeeld dat de hoofdredacteur van Pownews 'journalistiek onzorgvuldig' had gehandeld. Diverse journalisten trokken de conclusie dat de Raad voor de Journalistiek roomser is de paus, wat het gezag van de Raad geen goed doet. Enkele weken later heeft de Tweede Kamer in een motie aangedrongen op overleg over het afnemende draagvlak van de Raad, zoals hierboven beschreven onder regelgeving en beleid (Rb. Amsterdam 24 oktober 2012, *G. en High Fashion Music BV vs. Powned*, LJN: BY1182 en Raad voor de Journalistiek 16 juli 2012, nr. 2012/38, www.rvdj.nl)

Literatuur

- S.P. Poppelaars, 'Het recht op bronbescherming: hoe verder na Voskuil en Sanoma?', *NTM/NJCM-Bulletin* 2012-5, p. 515-529;
- Josep Casadevall, Egbert Myjer, Michael O'Boyle & Anna Austin (eds.), *Freedom of Expression. Essays in honour of Nicolas Bratza, President of the European Court of Human Rights*, Oisterwijk: Wolf Legal Publishers 2012, 572 p.;
- S. Dijkstra, 'De ruimte van de rechter in de relatie rechter – media onder het EVRM', *NJB* 2013/198, afl. 4, p. 237-242.;
- The Right Honourable Lord Justice Leveson, *An inquiry into the culture, practices and ethics of the press. Executive summary and recommendations*, London: TSO 2012, 46 p.;
- Vaira Viķe-Freiberga (Chair), Herta Däubler-Gmelin, Ben Hammersley & Luís Miguel Poiarés Pessoa Maduro, *A free and pluralistic media to sustain European democracy* (Report of the High Level Group on Media Freedom and Pluralism), http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/hlg/hlg_final_report.pdf.